



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

## Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Pavli Laymann è Societate I: Theologiae Moralis  
Compendiv[m] absolutissimum et in quinq[ue] libros  
partitum**

**Laymann, Paul**

**Moguntiae**

§. 7. De negotiatione & monopolis.

**urn:nbn:de:hbz:466:1-40716**

NB: Nomen venditionis non debet extendi ad alias alienationes, donationem, locationem, legatum. Præterea consanguineis denunciatione venditionis facta, conceduntur 2. menses sine denunciatione, etiam ignorantibus annus & dies. Fructus ante renunciationem sunt prioris emptoris.

36 Ius istud retrahendi imitatur actionem realem, ut adversus quemcunque possessorem, etiam tertium emptorem &c. institui possit.

NB. Neceffe est, ut proximus agnatus sibi retrahat, non in utilitatem alterius, & in fraudem emptoris, vel aliorum consanguineorum, quibus post ipsum ius retrahendi competit.

§. VII.

*De negotiatione & Monopoliis.*

37 **N**egotiatio dicitur, cum merces ex proposito emuntur, ut postea carius distrahantur luci causa. Verum si per accidens fiat, ut quod ad proprium usum emptum est, postea offeratur occasio vendendi carius, non est negotiatio, cum id potius spectet ad œconomicam gubernationem, quæ etiam in personis Ecclesiasticis commendatur.

38 Negotiatio per se mala non est (quia mercium precii latitudo quædam est, ut proinde eadem merx, intra iustitiæ limites minoris emi, ac postea pluris vendi possit; tum quia mercium precia, pro temporum ac locorum varietate mutantur. Per accidens tamen ob hominum cupiditatem & malitiam, peccati causa existant, animum hominis à cælestibus auocantia, unde & Clericis seuerè interdicta.

39 Negotiatio propriè dicta, videlicet si res emptæ, non



non immutatæ, postea carius vendantur, personis Ecclesiasticis sub mortali peccato prohibita, excepto tamen necessitatis casu, si alio modo vitam sustentare nequeant.

Negotiatio improprie dicta, quæ est rerum in melius mutatarum, lanæ in pannum, exceptis quibusdam casibus, prohibita est Clericis ac Religiosis, licet non tam seuerè, quare ex tali etiam negotiatio- ne tributum & vectigal magistratui soluere debent, sicut alii negotiatores. Excipe, si Clerici proprias vineas, possunt vèdere, sed cauere, ne ex domibus suis faciant tabernas, possunt locare iumenta sua, item ex lana empta, iuxta Apostoli exemplum, Act. 18. manuum labore elaboratam, materiam diuendere.

Clericus tradendo alteri pecuniam vt negotietur cum eadem non potest grauis peccati damnari, sed partem lucri excipiat, idq; ob necessitatem vel consuetudinem Regionis.

Qui coemptione, v. c. siimenti inopiam & charitatem inducunt, videntur peccare contra iustitiam, quia primæuo iuri ac naturali, secundum quod omnia hominibus communiter à Deo creata & donata sunt, quàm maximè aduersatur.

Monopolium (est cum vnus vel plures è Republ. consequuntur, vt ipsi soli genus aliquod mercium ad vitam necessariorum, pretio quo ipsis libitum est, vendant), illicitum est, nisi ob iustam causam publica autoritate permittantur, v. c. ob inopiam mercatorum.

Mercatores contra iustitiam peccant, si inter se conueniant, vt non sine summo precio aliquod genus mercium diuendant. Ratio, quia emptoribus nõ solum Cæsareis, sed omnium gentium legibus, si re- rum



rum precia taxata non sint, concessum est licitari, ut  
semper summo precio emere cogantur. Hoc autem  
iure eos spoliant mercatores, illicita & legibus inter-  
dicta illa conuentione, ergo iniustum damnum ipsi  
inferunt.

## CAP. XVIII.

*De Censibus.*

**I** **A** Pud Canonistas Census significat ius contra-  
actu aliquo constitutum, pensiones siue redditus  
annuos ex realiqua percipiendi. Hoc sensu duplex  
est Census; Vnus reservatiuus (cum quis fundum  
pleno dominii iure in alterum transfert, reuerata  
sibi annua pensione ex eodem fundo iuxta exemplū  
Ioseph. Gen. 47.) Alter est census consignatiuus (cū  
quis contractu donationis, venditionis, vel permuta-  
tionis, alteri constituit ac designat ius ex re sua (id  
est censum designantis) redditus annuos percipiendi:  
ut cum Princeps alicui constituit ius ex vectiga-  
li suo, aut Camerae suae redditibus annuas pecunias ac-  
cipiendi. Sed nos hic agemus de eo censu consi-  
gnatiuo, qui emptione constituitur: qua acceptio-  
ne census est species quaedam emptionis & vendi-  
tionis V. C. florenis 100 à te emo ius percipiendi in  
annos singulos ex agro tuo frumenti scapham, vel e-  
ius valorem videlicet 5. florenos.

**2** Census ita acceptus diuiditur primo in Realem  
(qui fundatur super certa re vna vel pluribus, ex qui-  
bus pensio soluenda est, v. c. super domo tua, agro, vi-  
nea. Vnde comitatur rem, ad quamcumque personā  
perueniat, quasi seruitus, siue realis obligatio pen-  
sionis soluendae, donec census redimatur) ac persona-  
lem, (qui fundatur super certa persona obligante se  
ad an-